

ปัจจัยทางประชากรและทัศนคติต่อการเลือกประกอบอาชีพของชนหนุ่มสาว

ในบทนี้จะนำเอาปัจจัยทางค่าประชากรอันได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ตลอดจนจำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนชายทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองมาศึกษาเปรียบเทียบกันว่า หัวหน้าครัวเรือนชายในกลุ่มอายุเดียวกันและมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวนบุตรในอุดมคติในจำนวนใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันและอาศัยในเขตที่อยู่อาศัยซึ่งแตกต่างกัน คือ เขตชนบทและเขตเมืองว่าจะมีทัศนคติในเรื่องการเลือกอาชีพของชนหนุ่มสาวเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ทั้งนี้โดยได้วางแนวความคิดในการศึกษาเรื่องนี้ไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า "หัวหน้าครัวเรือนชายในกลุ่มอายุเดียวกันหรือที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่า ๆ กัน หรือจำนวนบุตรในอุดมคติเหมือนกัน หากแต่อาศัยอยู่ในสังคมที่มีโครงสร้างทางสังคมต่างกันคือ เขตชนบทและเขตเมืองน่าจะมีแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของชนหนุ่มสาวแตกต่างกันออกไปด้วย"

๑. อายุของหัวหน้าครัวเรือนชาย

อายุของหัวหน้าครัวเรือนชายเป็นปัจจัยทางประชากรที่สำคัญที่น่าจะมีอิทธิพลต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของชนหนุ่มสาวด้วย เพราะการที่บุคคลมีอายุแตกต่างกันมักจะมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป และมักจะพบเห็นอยู่เสมอว่าผู้ที่มีวัยแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไป จนบางเรื่องก็ได้เกิดเป็นปัญหาระหว่างวัยซึ่งยังแก้ไขกันไม่ตก นอกจากการศึกษาของ Ginzberg¹ ก็พบว่าปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกงานของบุคคลนั้นคืออายุและประสบการณ์ที่ผ่านมาของเขา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าศึกษาว่าหัวหน้าครัวเรือนชายซึ่งอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมเหมือนกันเขตที่อยู่อาศัยเดียวกันแต่มีอายุแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่องการเลือกอาชีพที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

¹Eli Ginzberg, The Development of Human Resources, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1966), p. 53.

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งอายุของหัวหน้าครัวเรือนชายไว้ ๓ ระดับด้วยกันคือหัวหน้าครัวเรือนชายที่อยู่ในวัยหนุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี หัวหน้าครัวเรือนวัยกลางคนอายุระหว่าง ๓๐-๔๔ ปี และหัวหน้าครัวเรือนวัยสูงอายุคือตั้งแต่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จากตารางที่ ๒๔ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายในเขตชนบททุกกลุ่มอายุต่างก็มีความเห็นว่าคนหนุ่มควรเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าอาชีพอย่างอื่น โดยที่กลุ่มอายุให้คำตอบในเรื่องนี้ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนชายวัยสูงอายุต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพนี้ถึงอัตราส่วนร้อยละ ๕๕.๓ ซึ่งสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนวัยหนุ่มและวัยกลางคน อาชีพที่นิยมให้คนหนุ่มประกอบรองลงมาคืออาชีพค้าปลีกค้าส่ง ข้าราชการ และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายวัยกลางคนต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพนี้มากที่สุด

สำหรับในเขตเมืองนั้นปรากฏว่า หัวหน้าครัวเรือนชายต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพค้าปลีกค้าส่ง ข้าราชการ มากกว่าอาชีพอย่างอื่น และหัวหน้าครัวเรือนวัยสูงอายุสนับสนุนให้คนหนุ่มประกอบอาชีพนี้ในอัตราส่วนร้อยละต่ำกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายในกลุ่มอายุอื่น อาชีพที่ให้ความนิยมนรองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ

ส่วนอาชีพของคนสาวนั้นปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบททุกกลุ่มอายุต้องการให้ผู้หญิงประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าอาชีพอื่น โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนชายวัยสูงอายุสนับสนุนอาชีพนี้มากกว่ากลุ่มอายุอื่นเช่นเดียวกับอาชีพของคนหนุ่ม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าครัวเรือนที่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไปแล้วเหล่านี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเวลาช้านานจนเกิดความถนัด ความชำนาญ ในการประกอบอาชีพนี้มากขึ้นซึ่งเป็นผลให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าขึ้นตามลำดับ อาชีพที่นิยมให้ผู้หญิง

---

๑ ชัยวัฒน์ คนจริง, "วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้จากการทำนาในตำบลโลกกรวด อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๗ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๐๘), หน้า ๖๓.

ตารางที่ ๒๔ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนชายจำแนกตามทัศนคติต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวและอายุของหัวหน้าครัวเรือน

อายุของหัวหน้าครัวเรือนชาย/เขตที่อยู่	คนหนุ่ม						คนสาว						
	ข้าราชการ	ค้าขาย	เกษตรกร กรรม	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม	ข้าราชการ	ค้าขาย	เกษตรกร กรรม	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม	
เขตชนบท													
๑๕-๒๙ ปี	๑๘.๐	๑๘.๘	๕๘.๑	๑.๘	๑๑.๓	๑๑.๓ (๑๑๑)	๙.๙	๒๘.๒	๔๘.๖	๘.๕	๑๑.๓	๑๑.๒ (๑๑๑)	
๓๐-๔๔ ปี	๒๓.๘	๑๒.๒	๕๘.๓	๕.๐	๘.๓	๖๐.๙ (๖๐๐)	๑๖.๙	๒๓.๐	๔๕.๖	๕.๒	๘.๓	๖๑.๑ (๖๐๓)	
๕๐ ปีขึ้นไป	๑๖.๘	๑๓.๑	๕๙.๓	๘.๐	๓.๓	๒๓.๙ (๒๓๕)	๑๒.๘	๒๐.๙	๕๓.๘	๘.๘	๘.๑	๒๓.๓ (๒๓๓)	
รวม	๒๑.๑ (๒๐๘)	๑๒.๓ (๑๒๕)	๕๕.๓ (๕๕๙)	๘.๘ (๘๓)	๖.๒ (๖๑)	๑๐๐ (๙๘๖)	๑๘.๙ (๑๘๓)	๒๕.๑ (๒๔๘)	๔๘.๒ (๔๗๖)	๕.๑ (๕๑)	๖.๓ (๖๓)	๑๐๐ (๙๘๓)	
เขตเมือง													
๑๕-๒๙ ปี	๔๒.๓	๓๓.๕	๘.๘	๘.๘	๑.๒	๑๓.๒ (๒๘๘)	๕๕.๕	๔๘.๕	๓.๒	๘.๑	๒.๓	๑๓.๑ (๒๒๐)	
๓๐-๔๔ ปี	๔๓.๓	๓๕.๓	๕.๖	๑๐.๓	๑.๑	๕๘.๕ (๘๘๓)	๕๙.๕	๓๖.๖	๒.๘	๙.๘	๑.๓	๕๘.๒ (๗๕๒)	
๕๐ ปีขึ้นไป	๓๘.๖	๔๐.๘	๕.๓	๑๕.๓	๓.๓	๒๘.๕ (๓๕๓)	๓๘.๑	๔๘.๙	๒.๕	๑๓.๑	๕.๓	๒๘.๘ (๓๒๐)	
รวม	๔๓.๖ (๖๒๙)	๓๘.๑ (๕๕๐)	๕.๘ (๗๘)	๑๑.๒ (๑๖๒)	๑.๓ (๒๕)	๑๐๐ (๑๔๔๘)	๕๕.๐ (๕๘๑)	๔๐.๐ (๕๑๓)	๒.๘ (๓๖)	๙.๘ (๑๒๒)	๒.๘ (๓๖)	๑๐๐ (๑๒๙๒)	

ประกอบรองลงมาคืออาชีพค้าขาย ส่วนอาชีพข้าราชการนั้น หัวหน้าครัวเรือนชายทุกกลุ่ม อายุสนับสนุนให้ผู้หญิงประกอบอาชีพนี้้น้อยมาก ซึ่งแตกต่างไปจากเขตเมืองที่ปรากฏว่าเกือบครึ่งหนึ่งของหัวหน้าครัวเรือนชายที่กองการให้ผู้หญิงทำงานทางค่านนี้ และที่น่าสนใจคือปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนชายสูงอายุจะต้องการให้ผู้หญิงประกอบอาชีพนี้ในอัตราส่วนร้อยละ เหมือนกับความคิดเห็นในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มและเป็นที่น่าสนใจกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายสูงอายุทั้งเขตชนบทและเขตเมืองสนับสนุนให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพค่านวิชาชีพ ข้าราชการ น้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนวัยหนุ่มและวัยกลางคน ทั้งนี้จะมีผลต่อเนื่องมาจาก ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสูงอายุเอง ซึ่งปรากฏว่ามีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่กองการได้รับการศึกษาจนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เพราะสมัยก่อนการให้การศึกษาแก่ประชากรในประเทศไทยยังไม่แพร่หลายและไม่ได้บังคับด้วย เพิ่งจะประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔ นี้เอง และเมื่อหัวหน้าครัวเรือนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับการศึกษาหรือแม้มีการศึกษาก็อยู่ในระดับต่ำมาก ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพค่านวิชาชีพ ข้าราชการ เพราะอาชีพนี้ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญด้วย

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือนชายได้เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของเขาด้วย แต่ขณะเดียวกันอิทธิพลของสภาวะแวดล้อมทางสังคมของเขตชนบทและเขตเมืองก็ยังมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนเหล่านี้ด้วย

๒. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของหัวหน้าครัวเรือนชาย

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของหัวหน้าครัวเรือนชายเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกตัวหนึ่งซึ่งคาดว่าน่าจะเข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวด้วย จากการศึกษาคณะ คร. ศักดิ์ ภาสสุนิรันต์ ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้า

ตารางที่ ๒๕ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนชายจำแนกตามทัศนคติต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวและจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่

จำนวนบุตรที่มีชีวิต/ เขตที่อยู่อาศัย	คนหนุ่ม						คนสาว					
	ข้าราชการ	ค้าขาย	เกษตรกร	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม	ข้าราชการ	ค้าขาย	เกษตรกร	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม
เขตชนบท												
ไม่มีบุตร	๑๖.๘	๑๖.๘	๕๓.๒	๓.๘	๘.๑	๗.๘ (๗๗)	๑๐.๘	๒๖.๐	๔๒.๘	๗.๘	๑๓.๐	๗.๘ (๗๗)
มีบุตร ๑-๓ คน	๑๘.๘	๑๓.๐	๕๕.๗	๔.๘	๖.๖	๓๓.๓ (๓๔๘)	๑๘.๖	๒๔.๘	๔๗.๖	๖.๐	๖.๘	๓๓.๓ (๓๔๘)
มีบุตร ๔-๖ คน	๒๖.๕	๑๓.๐	๕๖.๕	๓.๓	๘.๗	๓๒.๓ (๓๓๘)	๑๖.๗	๒๖.๘	๔๘.๘	๓.๘	๘.๒	๓๒.๐ (๓๓๕)
มีบุตร ๗ คนขึ้นไป	๒๖.๑	๑๕.๒	๔๘.๕	๖.๘	๒.๗	๑๗.๖ (๑๘๘)	๑๖.๗	๓๑.๒	๔๕.๒	๓.๘	๓.๒	๑๗.๘ (๑๘๖)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๒๐.๒	๕.๐	๖๐.๖	๓.๐	๑๑.๑	๘.๕ (๘๘)	๑๓.๐	๑๒.๐	๕๗.๐	๕.๐	๑๓.๐	๘.๖ (๑๐๐)
รวม	๒๑.๖ (๒๒๖)	๑๖.๘ (๑๓๕)	๕๕.๒ (๕๗๗)	๘.๘ (๘๖)	๕.๘ (๖๒)	๑๐๐ (๑๐๘๖)	๑๕.๒ (๑๕๘)	๒๕.๕ (๒๖๗)	๔๗.๘ (๕๐๖)	๕.๐ (๕๖)	๖.๘ (๖๗)	๑๐๐ (๑๐๘๗)
เขตเมือง												
ไม่มีบุตร	๓๗.๘	๓๘.๘	๔.๘	๑๖.๕	๑.๘	๘.๒ (๑๐๓)	๔๗.๖	๓๕.๓	๒.๘	๘.๘	๘.๘	๗.๓ (๘๒)
มีบุตร ๑-๓ คน	๔๗.๘	๓๕.๖	๕.๒	๑๐.๐	๑.๓	๔๑.๕ (๕๒๖)	๔๗.๖	๓๘.๖	๓.๖	๗.๘	๒.๕	๔๒.๓ (๔๗๗)
มีบุตร ๔-๖ คน	๔๘.๘	๓๖.๘	๖.๑	๑๑.๐	๑๖.๗	๓๓.๘ (๔๒๖)	๔๘.๖	๓๘.๓	๒.๘	๑๑.๑	๒.๑	๓๘.๒ (๓๘๖)
มีบุตร ๗ คนขึ้นไป	๓๘.๖	๔๑.๖	๘.๐	๑๖.๘	๒.๐	๑๖.๑ (๒๐๖)	๓๘.๗	๔๘.๒	๑.๗	๑๒.๗	๒.๘	๑๖.๐ (๑๘๑)
รวม	๔๘.๖ (๕๖๑)	๓๗.๑ (๓๖๗)	๕.๓ (๖๗)	๑๑.๓ (๑๘๖)	๑.๖ (๒๐)	๑๐๐ (๑๒๕๗)	๔๕.๑ (๕๐๘)	๓๘.๕ (๔๘๖)	๒.๘ (๓๓)	๘.๘ (๑๑๑)	๒.๖ (๒๘)	๑๐๐ (๑๑๒๘)

ครัวเรือนที่เป็นข้าราชการและชาวนา ปรากฏว่าข้าราชการมีความโน้มเอียงในทางมีบุตร
จำนวนน้อย แต่ชาวนามีความโน้มเอียงในทางมีบุตรจำนวนมาก^๑ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ
ศึกษาว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันและอาศัยอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยเดียวกัน
จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และ
ศึกษาว่า จะมีแนวความคิดในเรื่องนี้เหมือนกันหรือแตกต่างกันไปจากหัวหน้าครัวเรือนชายที่
มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่ากัน แต่อาศัยอยู่ในสภาวะทางสังคมที่แตกต่างกัน

ผลจากการศึกษา(ตารางที่ ๒๕)พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายเขตชนบทยังคงนิยม
ให้คนหนุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าอาชีพค้าขาย ข้าราชการ และอาชีพค้าขาย
ช่างฝีมือ บริการ และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป
จะต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยที่สุดและประกอบอาชีพค้าขาย ข้าราชการ
มากที่สุด กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตร ๑-๓ คน ต้องการให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมอัตราส่วนร้อยละ ๕๕.๗ อาชีพค้าขาย ข้าราชการ อัตราส่วนร้อยละ ๑๙.๘
ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีบุตร ๑ คนขึ้นไปอัตราส่วนร้อยละ ๔๙.๕ ต้องการให้ประกอบ
อาชีพเกษตรกรรม และอัตราส่วนร้อยละ ๒๖.๑ ให้ประกอบอาชีพค้าขาย ข้าราชการ
ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะประเพณีการรับมรดกที่ทองแบ่งแผ่นดินออกเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยตาม
จำนวนบุตร เมื่อมีจำนวนที่ดินขนาดเล็กย่อมไม่เพียงพอในการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพ ดังนั้น
ชาวนาจึงมักสนับสนุนให้บุตรหลานที่อยู่ในวัยทำงานออกไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตร
กรรม

ส่วนในเขตเมืองนั้นอาชีพที่นิยมให้คนหนุ่มประกอบมากที่สุดคืออาชีพค้าขาย ข้าราชการ
โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ ๑-๓ คน จะต้องการให้คนหนุ่ม

๑ คร. กักดิ์ ภาสุชนิรันดร์, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้า
ครอบครัวที่เป็นข้าราชการและผู้นประกอบอาชีพทางเกษตร," ในการสัมมนาทางวิชาการแห่ง
ชาติเรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๑, (พระนคร : กองวิจัยสังคมศาสตร์ สภา
วิจัยแห่งชาติ, ๒๕๑๖), หน้า ๒๗๕-๒๘๖.

ประกอบอาชีพนี้มากที่สุดและจะลดค่าลงตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้นคือเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๗.๕, ๔๔.๘ และ ๓๘.๖ สำหรับกลุ่มที่มีบุตร ๑-๓ คน, ๔-๖ คน และ ๗ คนขึ้นไปตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการมีบุตรจำนวนน้อยทำให้พ่อแม่สามารถส่งเสียให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูงได้ง่ายกว่าการที่มีบุตรมากซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และการที่บุคคลมีโอกาสดำเนิน การศึกษาสูงย่อมมีโอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการ ได้ง่ายกว่าผู้ที่มีการ ศึกษาในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตร ๑-๓ คนมักจะสนับสนุนให้คน หนุ่มเลือกประกอบอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ น้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตร ๗ คนขึ้นไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นผลมาจากลักษณะของงานอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ ที่ไม่จำเป็นต้อง ใช้ความรู้ ความสามารถ จากการศึกษาในชั้นเรียนและเงินทุนมากนักก็สามารถประกอบอาชีพ นี้ได้

สำหรับอาชีพของภรรยาที่ปรากฏว่าอาชีพเกษตรกรรมยังคงเป็นอาชีพที่นิยมให้ผู้หญิง เขตชนบทเลือกประกอบมากกว่าอาชีพอย่างอื่นและไม่ค่อยมีความแตกต่างกันระหว่างหัวหน้า ครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรต่างกัน อาชีพที่นิยมให้ผู้หญิงเลือกประกอบรองจากอาชีพเกษตร กรรมคืออาชีพค้าขาย ซึ่งปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีบุตรจำนวน ๗ คนขึ้นไป ต้องการ ให้ผู้หญิงประกอบอาชีพค้าขายมากกว่าหัวหน้าที่มีจำนวนบุตรต่ำกว่า ขณะที่ในเขตเมืองอาชีพ ด้านวิชาชีพ ข้าราชการ ยังคงได้รับความนิยมสูงสุดที่จะให้ผู้หญิงเลือกประกอบ อาชีพค้าขาย รองลงมา แต่เมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ปรากฏว่า อาชีพข้าราชการนั้นหัวหน้า ครัวเรือนที่มีบุตร ๑-๓ คน ต้องการให้ผู้หญิงเลือกประกอบอาชีพนี้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือน ที่มีบุตรตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป ถือเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๗.๖ และ ๓๘.๗ ตามลำดับ ส่วนอาชีพ ค้าขาย ช่างฝีมือ บริการนั้น กลับปรากฏผลในทางตรงข้ามกล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนชายจะ สนับสนุนให้คนสาวเลือกประกอบอาชีพนี้ในอัตราส่วนที่สูงขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียว กันกับทัศนคติในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้พอสรุปได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของหัวหน้าครัวเรือนชาย ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชาย ทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองมาก โดยเฉพาะในเขตชนบทนั้นจำนวนบุตรที่มีชีวิตได้เป็นตัว กกดดันอันสำคัญที่ทำให้แนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

มาก โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตรมากต้องการให้คนหนุ่มเลือกอาชีพด้านวิชาชีพข้าราชการ แทนอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพของบรรพบุรุษ ทั้งนี้เพราะการมีบุตรมากทำให้จำนวนที่ดิน ที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในแต่ละครัวเรือนลดน้อยลง ซึ่งทำให้รายได้ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีพ ดังนั้นจึงสนับสนุนให้คนหนุ่มออกไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน และที่สนับสนุนให้เลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการแทนนั้น อาจจะเนื่องมาจากทัศนคติเก่า ๆ ของชาวชนบทไทยที่ต้องการให้บุตรหลานรับราชการ

๓. จำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนชาย

จำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนชายเป็นปัจจัยทางประชากรตัวสุดท้ายที่จะนำมาศึกษาเพื่อดูว่า หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติแตกต่างกันและมีเขตที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีแนวความคิดเห็นในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไรบ้าง

ในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มจำนวนบุตรในอุดมคติออกตามลักษณะของข้อมูลซึ่งจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง และในเขตชนบทนั้นหัวหน้าครัวเรือนที่ตอบว่าไม่ต้องการบุตรเลยมีจำนวนน้อยมาก (เพียง ๔ รายการเท่านั้น) ดังนั้นจึงได้ตัดกลุ่มนี้ออกไปจากการศึกษา

จากตารางที่ ๒๖ หัวหน้าครัวเรือนชายเขตชนบทต้องการให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดร้อยละ ๕๓.๑ อาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการ รองลงมาร้อยละ ๑๗.๘ อาชีพค้าขายต่ำสุด และเมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรในอุดมคติจะพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป ต้องการให้คนหนุ่มเป็นเกษตรกรร้อยละ ๗๑.๐ ขณะที่กลุ่มที่มีบุตร ๑-๓ คน ต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพอื่นเพียงร้อยละ ๕๔ เท่านั้น ส่วนอาชีพข้าราชการนั้นปรากฏว่ามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตร ๑-๓ คน และ ๔ คนขึ้นไป โดยกลุ่มที่มีบุตรน้อยสนับสนุนให้คนหนุ่มประกอบอาชีพอื่นสูงมากถึงร้อยละ ๒๓.๓ ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งต้องการเพียงร้อยละ ๕.๗ เท่านั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มในเขตชนบทนี้ เมื่อพิจารณาจากจำนวนบุตรที่มีอยู่และจำนวนบุตรในอุดมคติจะ

ตารางที่ ๒๖ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามทัศนคติต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวและจำนวนบุตรในอุดมคติ

จำนวนบุตรใน อุดมคติ/เขตที่อยู่	คนหนุ่ม						คนสาว					
	วิชาชีพ, ข้าราชการ	ค้าขาย, ช่างฝีมือ, บริการ	เกษตร กรรม	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม	วิชาชีพ, ข้าราชการ	ค้าขาย, ช่างฝีมือ, บริการ	เกษตร กรรม	อื่น ๆ	ไม่ทราบ ไม่ตอบ	รวม
<u>เขตชนบท</u>												
๑-๓ คน	๒๓.๓	๑๕.๑	๕๕.๑	๓.๘	๓.๘	๖๕.๕ (๑๕๕)	๑๘.๘	๒๙.๔	๔๐.๖	๕.๖	๕.๖	๖๕.๐ (๑๖๐)
๔ คนขึ้นไป	๙.๗	๑๓.๐	๗๑.๐	๓.๒	๓.๒	๑๒.๖ (๓๑)	๓.๓	๒๖.๗	๒๓.๓	-	๖.๗	๑๒.๐ (๓๐)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๕.๓	๑๒.๓	๕๗.๙	๑.๘	๒๒.๘	๒๓.๑ (๕๗)	๕.๔	๑๒.๕	๕๑.๘	๗.๑	๒๓.๒	๒๒.๘ (๕๖)
รวม	๑๗.๕ (๔๓)	๑๕.๒ (๓๕)	๕๗.๑ (๑๔๑)	๓.๒ (๘)	๘.๑ (๒๐)	๑๐๐ (๒๔๗)	๑๓.๘ (๓๔)	๒๕.๓ (๖๒)	๕๕.๙ (๑๑๓)	๕.๓ (๑๓)	๙.๘ (๒๔)	๑๐๐ (๒๔๖)
<u>เขตเมือง</u>												
ไม่ต้องการ	๓๘.๙	๔๔.๕	-	๑๑.๑	๕.๖	๑.๓ (๑๘)	๒๙.๔	๕๒.๙	-	-	๑๗.๖	๑.๕ (๑๗)
๑-๓ คน	๕๑.๐	๓๕.๔	๖.๐	๘.๐	๐.๖	๓๕.๗ (๔๖๕)	๔๘.๙	๔๐.๘	๓.๑	๕.๘	๑.๕	๓๕.๖ (๔๑๕)
๔ คน	๔๖.๓	๓๖.๙	๔.๕	๑๒.๒	-	๒๑.๕ (๒๘๗)	๕๓.๐	๓๕.๙	๑.๑	๙.๓	๐.๗	๒๒.๕ (๒๗๐)
๕ คนขึ้นไป	๔๖.๑	๓๕.๘	๘.๑	๙.๖	๐.๕	๒๐.๒ (๒๗๑)	๔๓.๙	๓๙.๗	๕.๔	๑๐.๐	๐.๘	๑๙.๙ (๒๓๙)
อื่น ๆ	๔๓.๔	๔๑.๖	๔.๕	๑๐.๖	-	๘.๕ (๑๑๓)	๔๘.๐	๔๑.๒	๑.๐	๙.๘	-	๘.๕ (๑๐๒)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๒๒.๕	๔๖.๕	๓.๒	๑๙.๘	๘.๐	๑๓.๙ (๑๘๗)	๒๒.๒	๔๓.๗	๓.๒	๒๐.๓	๑๐.๘	๑๓.๒ (๑๕๘)
รวม	๕๕.๒ (๕๘๓)	๓๗.๖ (๕๐๕)	๕.๕ (๗๕)	๑๑.๑ (๑๔๙)	๑.๕ (๒๐)	๑๐๐ (๑๓๕๑)	๕๕.๐ (๕๕๐)	๔๐.๑ (๔๘๑)	๒.๙ (๓๕)	๙.๖ (๑๑๕)	๒.๕ (๓๐)	๑๐๐ (๑๒๐๑)

ปรากฏผลในทางตรงข้ามกัน โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตร ๑-๓ คน ต้องการให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด อาชีพค้าวิชาชีพ ข้าราชการ น้อยที่สุด และความนิยมที่จะให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพค้าวิชาชีพ ข้าราชการ จะเพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรในอุดมคติกลับพบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติ (๑-๓ คน) ต้องการให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพค้าวิชาชีพ ข้าราชการ และจะลดต่ำลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อจำนวนบุตรในอุดมคติสูงขึ้น

ส่วนเขตเมืองนั้นอาชีพที่หัวหน้าครัวเรือนต้องการให้คนหนุ่มประกอบมากที่สุดคืออาชีพค้าวิชาชีพ ข้าราชการ โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตรในอุดมคติเพียง ๑-๓ คน จะสนับสนุนอาชีพนี้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อาชีพที่นิยมรองลงมาก็คืออาชีพค้าขายและพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่ไม่ค่อยแตกต่างกันระหว่างหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีบุตรในอุดมคติตั้งแต่ ๑-๕ คนขึ้นไป แม้จะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดกับหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ต้องการบุตรเลยซึ่งต้องการให้คนหนุ่มค้าขายมากที่สุด

สำหรับอาชีพคนสาวนั้นในเขตชนบทนั้นอาชีพที่หัวหน้าครัวเรือนชายนิยมให้ผู้หญิงประกอบมากที่สุดคืออาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป อาชีพที่นิยมรองลงมาก็คืออาชีพค้าขาย ซึ่งปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติ ๑-๓ คน ต้องการให้ผู้หญิงประกอบอาชีพนี้สูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่หัวหน้าครัวเรือนชาวชนบทนิยมให้ผู้หญิงประกอบน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรในอุดมคติแล้วพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติ ๑-๓ คนต้องการให้ผู้หญิงรับราชการมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นไปในทำนองเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องอาชีพข้าราชการของคนหนุ่ม ส่วนเขตเมืองปรากฏผลเช่นที่ผ่านมาก็คือหัวหน้าครัวเรือนชายจะนิยมให้ผู้หญิงประกอบอาชีพข้าราชการมากที่สุด โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติ ๔ คนต้องการให้ผู้หญิงรับราชการถึงร้อยละ ๕๓.๐ ซึ่งมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด อาชีพที่นิยมรองลงมาก็คืออาชีพค้าขายซึ่งปรากฏผลเหมือนความนิยมเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มที่พบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ต้องการมีบุตรเลยยกยอว่าต้องการให้ผู้หญิงประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด

ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจน่าทำการศึกษาต่อไปว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงทำให้หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ต้องการบุตรเลยจึงมีความต้องการที่จะให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพนี้มากกว่าอย่างอื่น

จากตัวเลขแสดงให้เห็นว่าจำนวนบุตรในอุดมคติได้เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชายทั้งเขตชนบทและเขตเมืองอย่างยิ่ง โดยปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติสูงจะต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติต่ำกลับต้องการให้คนหนุ่มสาวมีอาชีพค้าวิชาชีพรับราชการมากกว่า อาชีพค้าวิชาชีพข้าราชการนั้นเป็นงานอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในระดับสูงซึ่งต้องสิ้นเปลืองเงินทองมาก ดังนั้นผู้ที่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงย่อมต้องการจำนวนบุตรต่ำด้วยเพื่อจะได้มีโอกาสในการส่งเสริมบุตรมากขึ้น